

напрямок пошуку можливостей підвищення ефективності є технологічний. Вирішення проблеми технологічного відставання особливо актуальне для українських підприємств.

Узагальнюючи вищевказане, зазначимо, що більшість методик, які дотепер використовуються в Україні для оцінки і аналізу ефективності діяльності підприємств, має ряд недоліків: вони дозволяють визначити і проаналізувати ефективність діяльності «ізолюваних» від ринкових умов підприємств; дозволяють повною мірою визначити і проаналізувати вплив внутрішніх факторів на ефективність, але практично не враховують вплив зовнішніх ринкових; відсутні оцінки росту ефективності функціонування підприємства залежно від ступеня задоволення ринкового попиту: не дають змоги оцінити ефективність функціонування капіталу підприємства, втіленого у знаннях і кваліфікації співробітників, здатність підприємства утримувати й залучати нових клієнтів, рівень корпоративної культури; мають ретроспективний (історичний) характер цих показників, що значно зменшує їх цінність для прийняття стратегічних управлінських рішень. На нашу думку, для формування загального висновку про ефективність роботи підприємства доцільно використовувати комплексну систему показників яка включає показники ефективності: робочої сили, засобів та предметів праці; управління та організації; техніки та технології; конкуренції, попиту та пропозиції.

Література: 1. Шермет А.Д. Комплексный экономический анализ деятельности. – М.: Высшее образование, 2006. – 416с. 2. Управление эффективностью хозяйственной деятельности промышленных предприятий: Монография / Г.Е. Куденко, Н.В. Канарская, В.Н. Беленцов, С.И. Севостьянова. – Севастополь: «Вебер», 2003. – 239с. 3. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку // Фінанси України – 2005. - №3. – С. 138-147. 4. Литвин М.И. Прогнозирование прибыли на основе факторной модели // Финансовый менеджмент. – 2002. - №6. – С.3-10.

*Павлів О.Б.,
асистент кафедри менеджменту КНЕУ ім. В.Гетьмана,
м.Київ, Україна*

УДК 658.114.

ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВИ ТА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Відомо, що успішне функціонування й розвиток країни залежать від взаємодії та балансу інтересів суспільства, держави та підприємницьких структур. Якщо одна з цих складових домінує над іншими, виникає неефективний тип суспільного устрою. Аналіз ролі держави в економіці та бізнесі передбачає дослідження взаємодій держави та бізнесу в контексті спільних зусиль, спрямованих на забезпечення сталого розвитку суспільства: так провали бізнесових утворень можуть бути компенсовані впливами держави та, навпаки, неефективність держави може бути подолана за допомогою ефективних ринкових механізмів. Таким чином, соціально-економічний розвиток країни в цілому може бути успішним лише тоді, коли між ними спостерігається певний баланс. Вдалим інструментом системного управління, який дозволяє створити умови для органічного поєднання зусиль держави та бізнесу є програмно-цільовий метод (ПЦМ). Формою реалізації ПЦМ являється розробка цільових програм різних рівнів: державних, галузевих, регіональних та місцевих та ініціативних програм організацій різних організаційно-правових форм.

У світовій практиці є багато прикладів ефективного використання програмно-цільових методів державного управління з метою реалізації пріоритетів національного розвитку, причому незалежно від соціально-політичного устрою країн, що їх застосовували; це, зокрема, Великобританія, Німеччина, Норвегія, США та Японія [4] У незалежній Україні також накопичений певний досвід розробки цільових комплексних програм різних рівнів: державні, галузеві, обласні, окремих міст та корпорацій. З метою законодавчого забезпечення цього процесу у 2004 році прийнятий Закон України «Про державні цільові програми» [1]. Однак Україні не вдалося досягти подібного рівня вирішення проблеми, що зумовлено низкою суб'єктивних і об'єктивних чинників, зокрема перманентною адміністративною реформою та неузгодженістю міжвідомчих інтересів, а процес формування державних цільових комплексних програм набув значною мірою неконтрольованого характеру. Зокрема, недоліки в організації виконання робіт (визначення пріоритетних напрямків за періодами виконання, вибір складу виконавців,

організація фінансування тощо) не дозволяє досягти очікуваних цільових результатів і значною мірою є певним навантаженням на бюджет без відповідної віддачі. Рахункова палата України виявила недоліки при проведенні аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України виділених на виконання державних цільових програм. [3] Їх можна поділити на дві основні групи – економічного та організаційного характеру. До економічних обмежень слід віднести недостатність обсягів фінансування, в тому числі зумовлених економічною кризою, що призводить до припинення роботи через недостатність коштів. Організаційні ж прогалини стосуються питань визначення і розподілу повноважень державних органів управління, замовників і виконавців програм щодо засад формування, реалізації й контролю за виконанням державних цільових програм, оцінки досягнутих результатів та впровадження їх у повсякденне життя, відповідальність суб'єктів програмного процесу за його порушення. Практично не приділяється увага налагодженню механізмів залучення зацікавлених суб'єктів господарювання до участі у програмах, в тому числі на основі спільного фінансування програмних заходів.

Таким чином, на нашу думку, при запровадженні програмно-цільових підходів до державного управління економікою, підприємство має стати органічною частиною у вертикалі управління "держава – регіон/місто – підприємство". Ставши виконавцем програми на основі її співфінансування за рахунок державних та комерційних джерел, автоматично підвищуються вимоги щодо результативності її здійснення, що потягне за собою необхідність приведення до порядку всієї системи показників ефективності виконання програми, удосконалення законодавства, розробки ефективного мотиваційного механізму, який би забезпечив орієнтацію виконавців на досягнення визначених коротко- та довгострокових цілей. Крім того, всі ці ланки (вертикаль управління) повинні працювати злагоджено в межах намічених стратегічних цілей та орієнтирів, використовуючи бюджетування як ефективний інструмент використання обмежених ресурсів для їх досягнення. При чому, дуже важливим є розробка таких стратегічних цілей, які були б важливими для кожного учасника процесу управління програмою і націлювали б їх на ефективну реалізацію програми. Саме поєднання спільних зусиль на основі єдиних цілей та системи уніфікованих показників щодо аналізу та оцінки виконання програм здатне забезпечити синергійний ефект досягнутих результатів по конкретній програмі. Тобто забезпечення досягнення максимальної ефективності як самого процесу реалізації так і отриманих кінцевих результатів (продуктів) по програмі.

Закон України «Про державно – приватне партнерство» [2] закладає правові основи співпраці між державою та бізнесом. Але у кожному конкретному випадку слід ретельно опрацьовувати організаційно – економічні засади урахування інтересів кожної із сторін, завдяки чому й може бути досягнуто ефективне партнерство. Державна цільова програма - це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямованих на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки, що здійснюються з використанням коштів держбюджету, узгоджені за строками, виконавцями та ресурсним забезпеченням (ст. 1 Закону України "Про державні цільові програми" [1]). Участь в реалізації програми дає змогу, з одного боку – отримати державне фінансування заходів, корисних як для держави, так й для окремого підприємства, а, з іншого – залучити до виконання програмного завдання (або їх комплексу) кошти підприємства на паритетних засадах, створивши можливість економії коштів держбюджету. Тому можна зробити висновок про можливість та потребу розробки загальних підходів формування методів відбору підприємств та організацій для участі у програмі.

Ми вважаємо, що саме такий підхід поєднання зусиль державних та підприємницьких структур у сфері реалізації державних цільових програм і проектів, що виконуються та фінансуються спільно із бізнес-структурами повинно забезпечувати сталий розвиток не тільки самих бізнес організацій, але й суспільства загалом.

Література: 1. Закон України від 18.03.2004 № 1621 «Про державні цільові програми». 2. Закон України від 01.07.2010 № 2404 – УІ «Про державно – приватне партнерство». 3. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на наукові дослідження. - Київ: Рахункова палата України, 2009. – Режим доступу: [3http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/printable_article/16722660](http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/printable_article/16722660) 4. Павлів О.Б. Аналіз стану та основних проблем реалізації державних цільових програм інноваційного спрямування в Україні // Стратегія економічного розвитку України: Збірник наукових праць. – 2011.- Вип. 29.